

HRVATSKI

Godina XXIII, broj 29

25. srpnja 2013.

cijena 200 Ft

Komentar

„Svjetlo vjere”

Na sedmomu hrvatskom državnom hodočašću u Komaru vjernici su bili podareni pekrasnom propovijedi varaždinskog biskupa Josipa Mrzljaka, koji je govorio o značenju vjere uoči Godine vjere, te o nedavno izdanoj enciklici pape Franje pod naslovom „Svjetlo vjere“. Nakon propovijedi razmišljala sam o vjeri i o snazi svjetla, što zapravo znači svjetlo u vjeri, što znači svjetlo u našem životu u stvarnosti i u prenesenom značenju. Bez svjetlosti, tj. sunčeve svjetlosti nijedan vid života (ljudi, životinje i biljke) ne bi mogao opstati na zemlji. Jednako tako svjetlo vjere nužno je za opstojnost vjere. Svjetlo nas uvijek prati i u vjerskim obredima. Prisjetimo se samo da je zapaljena svijeća nazočna kod krštenja, prve pričesti, krizme, vjenčanja i pogreba, kod svih vjerskih blagdana. Svjetlo svijeće uvijek je putokaz prema svjetlu, prema čistoći duše, prema boljemu. Svjetlo vjere, piše papa, odgovor je na tminu i sumnje suvremenog čovjeka. To je svjetlo koje je često izgledalo iluzorno, svjetlo koje treba ponovno otkriti i naviještati cijelome svijetu u doba kada je čovjeku posebno potrebno. Prisjetimo se samo kada smo u mraku, koliko je teško snalaziti se, ne znamo što je oko nas, i to nam stvara strah. Slično se osjećamo u današnjem svijetu, nekako se osjećamo izgubljeni u svojim teškoćama nezaposlenosti, inflacije, rastom političkih i socijalnih sukoba, pogoršanjem kakvoće života, rastom svih oblika agresivnosti koje se općenito javljaju u državama, pa i po cijelome svijetu. Odgovorni ljudi pokušaju pronalaziti rješenja za nastalo stanje, obraćaju se s raznim zamislima, planovima, no čini se neuspješno jer problemi dalje rastu, vijesti su pune zločina, pronevjere, prevare, što bih ja nazvala po vjeri „tama“, a možda rješenje nije ni toliko složeno, trebalo bi samo „svjetlo“, ono svjetlo koje je putokaz iz problema labirinta, koje svjetlo nam nudi vjera. Ima dosta vjernika u našoj zemlji, crkve su pune na misnim slavljinama, to vidimo često i u glasilima, što je dokaz da ima mnogo vjernika od političara pa do običnih građana, pa se onda pitam zbog čega toliko zlodjela, prevara, laži ima u našoj državi? Vjera nas ne uči tomu! Vjera nas uči poštenosti. Poziva nas na obraćenje srca, pomirenje i praštanje, na dobrotu. Ali što je dobrota? Nekad mislimo ako smo nekome nešto dali, radi smirenja svoje savjesti, da smo odmah i dobri. Isus opominje: „Što me zoveš dobrim? Nitko nije dobar, osim jednoga Boga.“ Time upozorava na licemjerje otvorenog milosrđa i upućuje na jedino mjesto na kojem prebiva dobro, u nama, u tajnosti iz koje se jedino može ostvariti kao apsolutno dobro. To je ono što je i varaždinski biskup rekao, nije dovoljno reći da vjerujem, nego vjera mora biti u našoj svakodnevnici, u našem svakom postupku. Pravo je vrijeme preispitati svoju vjeru u Godini vjere, jer istinska vjera svih vjernika odista može dovesti do svjetlosti vjere koja će nam svijetliti na putu u razrješavanju mnogih sveopćih problema današnjega društva.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan”

Svi mi koji se posljednjih desetak godina vozimo hrvatskim autocestama, tunelima i vijaduktima, ostajemo zadivljeni njima. Mnogi od nas sjećaju se dugih, dugih putovanja do svojih odredišta, pogotovo onih na morskoj obali, kada smo putovali starim cestama, koje su se sporo uzdizale na planinske visove Velebita, prelazile ga kod Senja i Karlobaga. A tek kada bi se uputili dugom i vijugavom magistralom od recimo rijeke do Splita, bilo je to putovanje „za pamćenje“. Imalo

ska vlada želi dati u koncesiju svoje autoceste. Kriza je, novaca nema, a procijenjena vrijednost autocesta, prema mišljenju konzultanata, kreće se od 2,4 do 3,2 milijarde eura, što je od 18 do 24 milijarde kuna, a to je u najboljem slučaju za 15 milijardi kuna manje od iznosa koji je potrošen gradeći ih. Iznos je to s kojim hrvatska država može pokriti nešto više od godišnje plaće državnih i javnih službenika, pa bi se moglo reći da nadzor nad autocestama na pola

„Suvremene autoceste premrežile su Hrvatsku posljednjih petnaestak godina, otvarajući Europskoj Uniji put do njezina toplog mora. Njihova gradnja, kao i gradnja prekrasnih tunela, i vijadukata, obilaznica sigurno je mnogo koštala. Ispunjavaju nas te auto ceste ponosom kada svojim prijateljima pričamo o ljepotama Hrvatske i njenim cestama, te kazujemo kako od Goričana do Zadra suvremenom autocestom mogu stići za tri i pol sata. Sjećam se kada sam istu dionicu putovala dvanaest sati.”

je ono svojih ljepota, ali ne onda kada bi zapeli u koloni koju su predvodili kamioni natovareni teretom. A tek zime i, snijeg, i vjetrovi, pa bura i zatvoreni prijelazi. Doduše, toga ima i danas. Suvremene autoceste premrežile su Hrvatsku posljednjih petnaestak godina, otvarajući Europskoj Uniji put do njezina toplog mora. Njihova gradnja, kao i gradnja prekrasnih tunela, i vijadukata, obilaznica sigurno je mnogo koštala. Ispunjavaju nas te autoceste ponosom kada svojim prijateljima pričamo o ljepotama Hrvatske i njenim cestama, te kazujemo kako od Goričana do Zadra suvremenom autocestom mogu stići za tri i pol sata. Sjećam se kada sam istu dionicu putovala dvanaest sati. Čitam kako hrvat-

stoljeća prepusta zbog 12 plaća onih 240 tisuća zaposlenika koji primaju plaću na teret državnoga proračuna.

Autoceste, autoceste do mora bila je san mnogih naraštaja, danas su one (autoceste) najvažnija hrvatska infrastruktura. Treba isplaćivati nagomilane kredite, piše

hrvatski tisak. Samo u ovoj godini Autocesta Rijeka–Zagreb i Hrvatske autoceste moraju platiti 3,3 milijarde kuna kredita, a iduće godine dvostruko više, oko 6,6 milijardi kuna, što je nemoguće pokriti iz prihoda od cestarina. Rješenje je u monetizaciji javnog duga Hrvatskih autocesta i Autoceste Rijeka–Zagreb kroz dodjelu koncesija za upravljanje i održavanje autocesta. Stoga bi Vlada Republike Hrvatske u idućem razdoblju pokušala koncesionirati Hrvatske autoceste na razdoblje od 30 do 50 godina, a sam taj tijek trebao bi biti dovršen do prosinca 2013. godine. Jednokratna koncesijska naknada, ovisno o trajanju koncesije, iznosila bi od 2,4 do 3,2 milijarde eura.

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – Upravo putem kulture Mađarska na najučinkovitiji način može sebe predstaviti svijetu, zaključili su na dvodnevnom radnom sastanku u Budimpešti 15. srpnja voditelji mađarskih kulturnih instituta koji djeluju izvan Mađarske. O njima se brine Institut «Balassi». Na ovome godišnjem sastanku nazočnima se obratio i zamjenik mađarskog premijera Tibor Navracsics ističući kako za Mađarsku posebnu važnost ima «meka snaga» koju predstavlja Institut «Balassi», te kako Mađarska upravo preko kulture, znanosti i umjetnosti može pokazati jakost koja je izdiže u red svjetskih velikih sila. Navracsics je istaknuo kako Institut «Balassi» ima iza sebe jednu od najuspješnijih godina te podsjetio kako se uskoro u Zagrebu, Pekingu i Beogradu otvaraju mađarski kulturni instituti.

Usavršavanje na Malom Lošinj

Institut za istraživanje i razvoj prosvjete pri Ministarstvu ljudskih resursa Mađarske i Agencija za odgoj i obrazovanje Hrvatske od 1. do 6. srpnja na Malome Lošinj priredili su jezično usavršavanje nastavnika i profesora hrvatskoga jezika i književnosti. Međunarodni stručni skup okupio je sedamdeset odgojitelja, učitelja i nastavnika iz Australije, Austrije, BiH, Crne Gore, Italije, Kanade, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije, Srbije i Švedske koji poučavaju djecu i mlade na hrvatskome jeziku. Iz Mađarske sudionici ovogodišnjeg usavršavanja bili su po načelu vrtnje: nastavnici, odgajatelji sljedećih škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika i književnosti iz Šeljina, Koljnofa, Petrovoga Sela, Kemlje, Salante, Gare, Starina, Lukovišća, Hrvatskoga Židana, Sambotela i Bačina, i to: Anica Škrapić-Timar, Márta Golja, Emeše Sabo, Kornelija Hajdu-Kohut, Robert Ronta, Eva Adam Bedić, Ivan Kričković, Smiljana Zegnal-Faragó, Ruža Kedveš, Marta Gergić, Anica Popović-Biczák, Tímea Ševo-Villányi, Tomislav Vinko Bunjevac, Erdélyi Kálmáné, Nagy Lászlóné, Kapitány Jánosné, Ilona Gerenčer-Dévai, Szabó Lajosné, Esze Ernóné, Tünde Ágnes Huber, Marija Prodan, Ingrid Klemenšić, Dudás Imréné.

Agencija za odgoj i obrazovanje sudjeluje u praćenju, unapređivanju i razvoju odgoja i obrazovanja u području školovanja djece hrvatskih građana u inozemstvu brojnim stručnim aktivnostima u obogaćivanju stilova i metoda učenja i poučavanja hrvatskoga jezika, književnosti, povijesti, geografije i ostalih područja koja čine hrvatsku kulturu.

Tako organizira stručne skupove za odgojitelje, učitelje i nastavnike pripadnike hrvatske nacionalne manjine, iseljenika i Hrvata u BiH koje vodi pomoćnica ravnatelja Agencije Tihana Radojčić. Ove je godine skupu u Hrvatskoj škola domaćin bila Srednja škola Ambroza Haračića iz Malog Lošinja čiji su učenici otvorili stručni skup prigodnim programom. Svečanom otvaranju nazočili su ravnatelj Agencije Vinko Filipović, savjetnica predstojnice Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Ivana Goranić, zamjenica gradonačelnika Malog Lošinja Ana Kučić, ravnateljice dječjeg vrtića, osnovne i srednje škole na Malom Lošinj: Tanja Perić, Olivera Franko i Jelena Bralić.

Predavači i voditelji radionica bili su sveučilišni profesori (Evelina Rudan i Božo Skoko), učitelji i nastavnici iz osnovnih i srednjih škola (Teana Tomažin, Marko Karčić, Irena Dlaka, Ivana Glibota) te savjetnici Agencije za odgoj i obrazovanje (Inga Seme Stojnović, Ivana Biljan, Gordana Barudžija,

Gordana Cević Sule, Zvezdana Prohaska). Posebno ističemo suradnju s Folklornim ansamblom narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO čiji su članovi održali uvijek zanimljive radionice. U predavanjima i radionicama sudionici su obogaćivali strategije učenja i poučavanja te osvještivali kategorije kroz koje se može promatrati (vlastita) kultura jer to u konačnici stvara samobitnost, odnosno uvidali su (ne)stabilnost «slike o sebi», što je iznimno važno jer se poučavanjem jezika, književnosti, povijesti zapravo poučava o hrvatskoj kulturi i vrlo se aktivno sudjeluje u oblikovanju samosvojnosti djece i učenika. Mali Lošinj pokazao se sjajnim gradom domaćinom, pa su tako Srednja škola Ambroza Haračića, Turistička zajednica Malog Lošinja te Folklorna skupina Manfrina sudjelovali u programu skupa. Terenska nastava ostvarena je posjetom Osoru, Valunu i Cresu. Stručni su skup veselo zatvorili polaznici Dječjeg vrtića Cvrčak s Malog Lošinja.

www.azoo.hr/hg

Dopredsjednikom Saveza narodnosnih kazališta u Mađarskoj izabran Slaven Vidaković

Na posljednjoj skupštini u budimpeštanskome Srpskom kazalištu, Savez narodnosnih kazališta u Mađarskoj za predsjednika Saveza, opet je izabrao redatelja Lászla Gergelya. Zbor, koji broji sedamnaest članova, za dopredsjednika izabrao je ravnatelja pečušškoga Hrvatskog kazališta Slavena Vidakovića; daljnji su članovi predsjedništva Daniela Onodi (Slovačko kazalište „Vertigo”), Judit Jónás (Cigansko kazalište „Panna Cinka”) i Pero Lastić. Savez u daljnjem želi nastaviti već započetu djelatnost, to jest predstaviti ljepotu i dragocjenost narodnosne kulture, za koje se još uvijek traži budimpeštanski scenski prostor, u kojem bi gostovale narodnosne zajednice u Mađarskoj i narodnosne zajednice izvan njezinih državnih granica. Savez je utemeljen 2001. godine poradi promicanja čari narodnosnog kazališta te da usklađeno zastupa interese i ciljeve svih narodnosnih kazališta u Mađarskoj. Priopćenje SNK-a napominje kako se u proteklom razdoblju dva puta priredila Smotra narodnosnih kazališta, te po planovima, ovogodišnji Festival Jelen/Lét priredit će se 8–13. listopada, u budimpeštanskome Srpskom kazalištu. Na ovogodišnjoj Pečuškoj državnoj smotri kazališta po drugi put je gostovao Savez, u off programu predstavili su se Malko Teatro i Slovačko kazalište „Vertigo”.

SANTOVO – U organizaciji Seoske samouprave, 20. srpnja priredjen je 19. Dan sela. Prije dvodnevna kulturno-zabavno-športska manifestacija ove se godine organizirala u jednom danu. Već po običaju, u prijedopodnevnom satima na mjesnom športskom igralištu, s početkom održan je tradicionalni malonogometni turnir, razni sadržaji za djecu i natjecanje u kuhanju svinjskog paprikaša. Istodobno se na obližnjem hipodromu pokraj državne ceste 51 priredilo natjecanje u vožnji dvoprega za Bački kup, a u 14 sati za Santovački kup, odnosno putujući Kup Joze Kovačeva. Na središnjem seoskom trgu, predveče je priredjen prigodni kulturni program. Sudjelovali su domaći KUD „Veseli Santovčani”, skupina modernog plesa iz vojvodanske Kupusine, odnedavna prijateljskog naselja, i tamburaški orkestar Hrvatske škole. U okviru prigodnog programa uručena su i odličja „Počasni građanin sela Santova”. Slijedila je plesna zabava uz Orkestar „Polo”.

VII. Hrvatsko državno hodočašće u Komaru

Tradicionalno hrvatsko državno hodočašće, u organizaciji Skupštine Hrvatske državne samouprave i njezina Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport, održano je u Pomurju 13. srpnja 2013. godine, povodom blagdana Svetog Feliksa, u svetištu u Komaru (Homokkomárom). Bilo je to VII. državno hodočašće Hrvata u Mađarskoj, koje je prvi put organizirano upravo u Komaru 2007. godine radi zblizavanja hrvatskih vjernika u Mađarskoj, odnosno izvan njezinih granica, a u regionalnome smislu to je bilo 14. hrvatsko hodočašće, koje se održavalo na tome mjestu. U prigodi godišnjeg hodočašća Hrvata u Mađarskoj misno slavlje predvodio je varaždinski biskup Josip Mrzljak, s početkom u 11 sati, na koje su se okupili vjernici iz raznih naših hrvatskih regija, te iz Međimurja.

Procesija do crkve

Svećenici koji su sudjelovali na misnome slavlju

Komarska je crkva najveće zadunavsko proštenište. Budući da se 13. dana u svakom mjesecu održava hodočasni dan radi otkupljenja grijeha, 2002. g. na zamolbu kaniške Hrvatske samouprave taj dan u srpnju određen je za hrvatsko hodočašće. U starim je zapisima

pronađeno da su se potkraj 18. stoljeća u toj crkvi održavale hrvatske mise za hrvatske vjernike u okolici grada Kaniže, i ta stara tradicija opet je pokrenuta na zadovoljstvo pomurskih i drugih hrvatskih vjernika.

Hodočašće je započelo okupljanjem vjernika u samome selu. Pomurski Hrvati obučeni u narodnu nošnju, sa svetim križem te Gospinim kipom i zastavama svojega mjesta krenuli su procesijom do vrha komarskoga brda, gdje se nalazi crkva Male Gospe. Misno je slavlje održano u unutrašnjim prostorijama crkve, pred oltarom iznad kojeg se nalazi čudotvorna slika Blažene Djevice Marije s malim Isusom. Varaždinski biskup Josip Mrzljak pozdravio je okupljene vjernike,

među njima predstavnike diplomacije: Gordana Grlića Radmana, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti, Ljuljanu Pancirov, generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu te predstavnike hrvatskih krovnih organizacija, Mišu Heppa, predsjednika Hrvatske državne samouprave, Arnolda Barića, dopredsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj, župnika domaćina Imrea Szücsa i ostale pristigle svećenike iz naše države i Hrvatske.

U ime pomurskih Hrvata biskupa je pozdravila dr. Erika Rac i predala mu simboličan dar, kajkavski molitvenik „Nebesku ružu“. U svojoj propovijedi biskup Mrzljak podsjetio je vjernike na godinu vjere, koju je proglasio

U molitvi

Gosti iz diplomacije i hrvatskih krovnih organizacija

papa Benedikt XVI., čime je želio da u ovoj godini svi kršćani ispituju svoju vjeru i da je učvrste, da razmišljaju o svojoj vjeri, da pomisle što zapravo znači za njih vjera. Velika većina hrvatskih vjernika vjeru je primila od svojih roditelja, od svojih predaka i tako je katolička vjera postala čvrsta tradicija u hrvatskome narodu već od VII. stoljeća. Kada su bježali od Turaka i došli u Ugarsku ili Austriju, bili su siromašni, nisu ništa imali, samo vjeru zato hrvatski narod zaista čuva vjeru koju je dobio od svojih predaka. Biskup je naglasio da to treba dalje graditi, ali da vjera mora biti i osobna. Vjera nije nešto što se može nekako dovršiti točno do kraja, nego neprestano graditi. „Vjeru koju smo naslijedili od svojih roditelja stoji na nama da to prenosimo dalje, ali moramo ponajprije učvrstiti

sami sebe u vjeri” – rekao je biskup Mrzljak. U propovijedi je podsjetio i na prvu encikliku pape Franje o Svjetlosti vjere, što je svjetlo koje treba ponovno otkriti i naviještati cijelome svijetu u doba kada je čovjeku posebno potrebno. Napomenuo je kako upravo toga dana 13. srpnja u Hrvatskoj se slavi Dan Majke Božje Bistričke, naime hrvatski su biskupi Mariju Bistricu proglasili prvim nacionalnim svetištem, dakle prvim svetištem za sve Hrvate gdje god oni živjeli, kamo često odlaze i pomurski Hrvati. To je svetište bilo mjesto kamo su i za vrijeme komunističkog terora odlazili ljudi bez obzira na opasnosti i učvršćivali svoju vjeru. Marijina su svetišta uvijek okupljala Hrvate, gdje god živjeli u svijetu, kao i na tome mjestu u Komaru. Liturgijsko pjevanje te mise uljepšali su članovi pjevačkoga zbora iz Kaniže i Serdahela te kaniški tamburaški sastav, a hodočašće je uveličala i nazočnost Zrinske garde i Zrinskih kadeta. Na kraju misnoga slavlja pod oltarom Sv. Feliksa biskup Mrzljak blagoslovio je djecu. Nakon mise, za vrijeme druženja biskup Mrzljak za naš tjednik reče

kako su vjernici lijepo pratili misno slavlje s molitvama i prekrasnim pjevanjem, te da će Varaždinska biskupija nadalje nastojati pomoći Hrvatima u Mađarskoj u održavanju svojih misa. Predsjednik HDS-a Mišo Hepp zahvalio je Pomurcima na gostoprimstvu i na organizaciji te ih pohvalio što su uvijek bili na svim hrvatskim hodočašćima. Posebno je istaknuo veliku pomoć Marije Vargović, predsjednice kaniške Hrvatske samouprave, oko organizacijskih poslova državnog hodočašća. Također je zahvalio Varaždinskoj biskupiji koja je uvijek sklona pomoći, koja je poslala jednog od svojih najboljih svećenika, Blaža Horvata, koji mnogo pomaže pomurskim Hrvatima u očuvanju svoje vjere i materinskog jezika. Predsjednik je bio sretan što je na misnome slavlju bilo podosta mladih, koji su naša budućnost, ali je rekao i to da, nažalost, u našim hrvatskim regijama, osim Podravine i Baranje, ima vrlo malo hrvatskih svećenika. U tom je pogledu krovna organizacija već pokušala nešto učiniti, usuglašavala s biskupskom konferencijom, međutim vrlo je teško izvana utjecati na crkvenu politiku kako bi u našim mjestima bilo redovitih misa na hrvatskom jeziku. Na državno hodočašće najviše vjernika stiglo je iz Podravine, te iz Gradišća, no iz drugih naših hrvatskih regija neznatan broj, bilo je vjernika i iz Međimurja.

Povijest komarskog hodočastilišta

Komar je od 1702. g. postao hodočastilištem, i to se može zahvaliti pronalaženju čudotvorne Marijine slike. Pisani zidni spomenik, koji je nađen prilikom obnove crkvenoga broda, svjedoči da su se na tome mjestu 1360. g. nastanili pavlini, i izgradili samostan. U to je vrijeme Komar pripadao Kaniži, a njezin je vlastelin bio Lőrinc Osl, koji je poslije primio ime Kanizsay. Za vrijeme Turaka selo je razoreno, Kanižu i okolice osvojile su čete pod vodstvom Ádáma Batthyány, nakon čega su se nastanili Nijemci i Hrvati. Godine 1715. u okolici Kaniže 18% stanovništva čine Hrvati. Pod vlasništvom carskog časnika Josepha Schenkendorfa 1690. izgrađena je drvena kapelica. U zapisima nekog kroničara stoji da prilikom izgradnje nove drvene kapelice, u drvetu je pronađena slika Djevice Marije, tamo gdje je i danas oltar. Prema kronikama, sliku su odujeli u donju kapelicu, a ona se vratila na svoje mjesto. Onaj tko se molio ili dotaknuo sliku, ozdravio je. Tu čudotvornu sliku hodočasnici su počeli posjećivati od kraja 18. stoljeća. Oltarska slika „Djevica Marija s malim Isusom” (veličine 40 x 60 cm),

Varaždinski biskup Josip Mrzljak

navodno, izrađena je u 17. stoljeću prema Madoni Albrechta Dürera iz 1502. g. Slika je djelo nepoznata autora. Izvorna se slika nalazi u bečkome Muzeju Kunsthistorisches. Kako je slika dospjela u Komar, do danas je ostala tajna. Drvena kapelica brzo se uništila, pa je u 18. stoljeću to mjesto pripalo Ferencu Eschu, koji je započeo izgradnju crkve. Prema legendi, crkvu su namjeravali podignuti na najvišem mjestu u Hosszúvölgyu, dovezli su već i cigle, ali preko noći one su prenesene na mjesto drvene kapelice. Nisu znali tko je to učinio, stoga su to pripisali anđelima. Crkva je u potpunosti izgrađena 1778. g., dovršio ju je grof Lajos Batthyány, koji je odredio da se mise po potrebi održavaju na tri jezika (na mađarskom, hrvatskom i njemačkom) jer su u okolici Kaniže živjela tri naroda. Znamenitost je crkve i križ izrađen od korijenja one lipe gdje je pronađena Marijina slika. Prilikom iskopavanja 1947. g. pronađen je 400 godina stari korijen, upravo u zemlji ispod glavnog oltara. U komarskoj se crkvi nalaze i moći Svetog Feliksa i grofa doktora (liječnika siromašnih) Lászla Batthyány-Strattmanna, koga je papa Ivan Pavao II. proglasio blaženim. Onaj tko ulazi u tu crkvu, može tražiti pomoć od Gospe, Svetog Feliksa i Blaženog Strattmanna.

beta

Vjernici iz Gradišća

Oživljavanje žetvenih običaja u Bizonji

Bizonjsko hrvatsko društvo na Petrovu otpodne je uspjelo skupaspraviti mnoštvo ljudi ne samo iz sela, nego i iz Kemlje, Staroga Grada ter Čunova. Na tom svečanom danu u 13 uri se je šarena povorka ganula na polje piše s kosami, grabljama, rogljama da Bizonjci ,vjer- ni tradicijam, za kih pedeseti ljet daju novu snagu starim žetvenim običajem. Česa nije bilo prlje pol stoljeća, to je ta tamburaška muži- ka, uz ku su začeli kositi najavljeniki ki su aktivno htili sudjelovati u ovom programu.

Na žetvi kot negda

tu Bizonja, djelači su prošli u crikvu na hvalodavanje. Mjesni farnik Jožef Drobilič na hrvatskom jeziku je pozdravio skupščinu ter blagoslovio snoplja i služio mašu. Pred crikvom je nazočne zabavljalo Kulturno društvo Konoplje iz Kemlje, a cijelu ekipu je dudaš dr. Jive Maasz iz Čunova zvaao na dvor restorana La grande pizzeria. U kulturnom programu su nastupali bizonjski mališani iz čuvarnice ke je zavježbala odgojiteljica Eva Schmidt-Šmatović. KUD Konoplje pod pelja-

njem Franje Nemeta predstavio je žetvenu koreografiju, a muzičku pratnju su dali starogradski tamburaši. Čunovski bečari su s virtualnom svirkom okripili publiku, a hrvatski

Dobro su se zabavljali i organizatori

Hrvatski zbor iz Staroga Grada

zbor iz Staroga Grada takaj se je odazvao bizonjskom pozivu. Na kraju programa našli su se instrumenti i u ruka bizonjskih mladjih i starijih tamburašev. Zabava je durala pravoda do ranoga svitanja, a kako je rekao glavni organizator ove priredbe Balaž Martinšić, predsjednik Bizonjskoga hrvatskoga društva, odlična atmosfera i velika volja stanovnikov za druženje je vjerojatno garancija i za budućnost da se odsad svako ljeto skupa veselu pri žetvi i u bizonjskom hataru mladi i stari, Hrvati i Ugri ter Nimci i Slovaki.

-Tiho-

Foto: Martina i Mihalj Martinšić

Muži i žene, svi iznad starosti šezdeset ljet, rado su pokazali, prvenstveno mladjim generacijam, a i gostom, kako je ta negdašnja žetva izgledala. Ovo mukotržno djelo je jur za današnjega človika čisto nepoznato. Polag dice i neki odrasčeni su s velikim zanimanjem sprohadjali svakarčkove faze žetve. Kad su se djelači ožedjali, divojke su je dvorile, kako je to bilo nekada. Dokle su se muži za žetvu brinuli, žene su doma sku hale tradicionalna bizonjska žetvena jila. Šterci su nukani sa šalatom iz buborkov, a pažuljova juha s gomboci je dospila na polje na kola u skupni lončići. Svi ki su htili, mogli su isprobati žeti pšenicu, brati rukoveće. Za svečanom žetvom, ku jur zdavno nije vidila u ovom forma-

Oživljavanje šokačke tradicije

Jubilarno, peto Pranje na Dunavu u Mohaču

U organizaciji Čitaonice mohačkih Šokaca, 6. srpnja u podunavskom gradiću Mohaču priredena je jubilarna, peta kulturno-gastronomska manifestacija pod nazivom Pranje na Dunavu. Da nije bilo Janje Timotić, koja je prije nekoliko godina priopćila svoju zamisao, i Šokačke čitaonice koja se primila organizacije, ovaj običaj šokačkih Hrvata zasigurno bi pao u zaborav. Međutim on je stigao do prvog okruglog jubileja, i tako postao bitnom gradskom manifestacijom koja svake godine pobuđuje sve veće zanimanje Mohačana i njihovih gostiju.

Već po običaju, program je počeo mimohodom sudionika u izvornoj narodnoj nošnji i pratnji tamburaša od Šokačke čitaonice do Šokačke skele. Povorku su predvodili članovi izvorne skupine Mohačke šokačke čitaonice, na čelu s predsjednikom Đurom Jakšićem i drugim članovima vodstva šokačke udruge, s lužnicama, praćcima, klupčicama i, naravno, rubljem za pranje, koji su na Šokačkoj skeli prikazali tradicijsko pranje na Dunavu.

Premda vrijeme nije bilo idealno, a i dunavska voda je bila prilično prljava, pranje nije organizirano radi pranja, nego poradi oživljavanja nekadašnje tradicije. Na Šokačkoj skeli okupilo se više stotina mještana i njihovih gostiju, i znatizeljnika i ljubitelja običaja.

Irena Udvarac, koja rado sudjeluje u oživljavanju tradicije, pranje na Dunavu doživjela je u svome djetinjstvu.

– Mi smo živjeli sa starim roditeljima, i moja stara majka bi organizirala pranje. Dogovorila bi se s mojom tetkom, pokupili bi prljavo ruvo, stavili ga na dragače i išli na Dunav, što je bio cjelodnevni program. Kada je pranje bilo gotovo, a pralo se najviše bijelo ruvo, skute, peškiri, onda bi se poslago na

ruvo, jer mi smo tu stajali blizu Šokačke skele. Za pranje su bili potrebni domaći sapun, praćak, klupčica i, naravno, dobra volja i snaga.

„Danas ste bili svjedoci mukotrpnog rada koji pada u zaborav, ali šezdesetih godina prošloga stoljeća još nije bilo neuobičajeno vidjeti žene i djevojke koje su obavljale taj posao. Mohačke Šokice sa sobom su ponijele klupčice, praćke i, dakako, ukaljano ruvo, te svoju rubinu, i od mjeseca lipnja do studenog prale ga u dunavskoj vodi” – reče uz ostalo voditelj Tomo Fürei prigodom svečanog otvorenja kulturnog programa koji je održan pod velikim šatorom.

Nakon pozdravnih riječi generalne konzulice Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljane

Pancirov, priredbu je otvorio mohački gradonačelnik József Szekó. Podsjetivši na nekadašnju tradiciju koja je bila živa u Mohaču još i šezdesetih godina prošloga stoljeća, a obnovljena prije pet godina, on je posebno zahvalio organizatorima na višegodišnjem zalaganju. U povodu okruglog jubileja, predsjednik Šokačke čitaonice Đuro Jakšić uručio je tradicijske obramenice najzaslužnijim organizatorima i podupirateljima priredbe. Uslijedio je bogat kulturni program u kojem su nastupili pečuški KUD Tanac, KUD Mohač, Dječja i omladinska plesna skupina te Mladi orkestar Šokačke čitaonice, djeca Eötvöseva vrtića i Tamburaški sastav Šokadija.

Pranje na Dunavu završilo je druženjem uz kulinarske specijalitete i uza zvuke «Šokadijine» tambure.

Tekst i slika: S. B.

travu da se na suncu suši. Tako da se već gotovo, čisto i suho ruvo nosilo kući. Išlo se kada je bio lijep sunčan dan. Kada se nije išlo kopati, vezati i kopati vinograd, onda je obitelj išla prati na Dunav. Nekada su rabili domaći sapun koji su sami pravili, a najprljavije ruvo kvasili su u lužnici, koje su onda prali i ispirali na Dunavu. Kao gimnazijalka i sama sam dolazila na Dunav oprati svoje

Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, 11, J, HAD, Subotica, 2012.

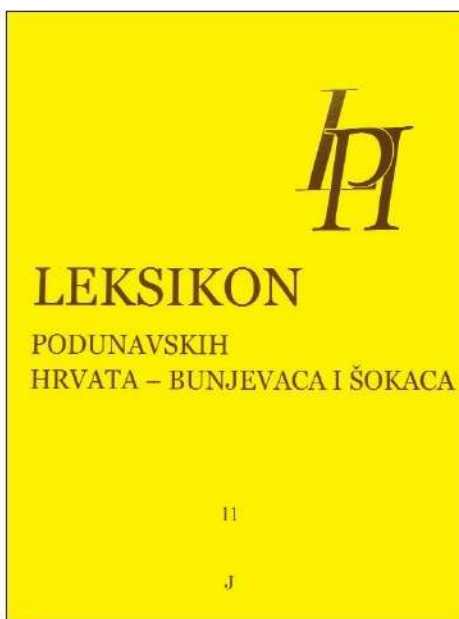
U nakladi Hrvatskog akademskog društva, na čelu s glavnim urednikom Slavenom Bačićem, u srpnju 2012. godine u Subotici je objelodanjen novi, jedanaesti svezak (slovo J) Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca.

Kako reče glavni urednik Leksikona dr. Slaven Bačić, ovaj leksikografski projekt i dalje nema stabilno financiranje, što uvjetuje sporiji rad, ali sadržajno, kvalitete ne manjka. U mnogim segmentima, Leksikon je postao priznat, među ostalima, uvršten je u literaturu na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Podsjetimo kako je ovaj projekt 2001. godine pokrenula skupina subotičkih kulturnih i znanstvenih djelatnika kako bi modernim leksikografskim pristupom obradili povijest i današnjicu Hrvata s prostora između Dunava i Tise: povijesne osobe i suvremenike, toponime, književnost, novinstvo, običaje i sve drugo. Unatoč nedostatku profesionalnog i institucionalnog ustrojstva, pokrenut je pionirski pothvat objedinjavanja i izlaganja podataka o podunavskim Hrvatima – Bunjevcima i Šokcima. Na novome svesku, na 121. stranica, radilo je čak 43 suradnika, a među njima su i dva redovita suradnika iz Mađarske: Ladislav Heka, profesor Pravnog fakulteta u Segedinu, i Živko Mandić, umirovljeni profesor hrvatskog, ruskog i bugarskog jezika.

Na stranicama jedanaestoga sveska Leksikon, koji se od devetog broja, umjesto u 1000, tiska u 1500 primjeraka, nalazimo niz zanimljivih napisa iz prošlosti i sadašnjosti podunavskih Hrvata, o događajima, pojavama, odnosima vezanim za Hrvate na ovim prostorima, i istaknutim osobama, primjerice Anti Jakšiću, pjesniku, pripovjedaču, romanopiscu i novelistu rodom iz Berega, Jánosu Jankóu, doktoru geografije, antropologije i botanike i etnografu, autoru etnografije o Šokcima, Oszkárú Jásziu, sociologu, teoretičaru mađarskoga građanskog radikalizma, sveučilišnom profesoru, Josipu Jelačiću Bužimskom, hrvatskom banu, austrijskom generalu i nacionalnom junaku rodom iz Petrovaradina, o jeziku, složenom znakovnom sustavu namijenjenom komunikaciji o širem spektru tema, te jozefinizmu, odnosno prosvjetiteljsko-apsolutističkoj vladavini Josipa II. Habsburgovca.

O Hrvatima u Mađarskoj, posebno u Bačkoj, piše se među ostalima o Stjepanu Jagodiću, prvome somborskom svjetovnom

župniku, santovačkom i dušnočkom kapelanu i župniku, Marijanu Jaiću, franjevcu, muzikologu, piscu i provincijalu, među ostalima upravitelju samostana u Budimu, o Jankovcu (Jánoshalma) u južnom dijelu Bačko-kiškunske županije, nekada naseljenom bunjevačkim Hrvatima, plemićkoj porodici Janković u Bačkoj, Grgi Jasenoviću, svećeniku, kulturnom djelatniku i rodoljubu rodom iz Čavolja, Jašinom križu, toponimu i križu krajputašu u Santovu, Jegarskom pašaluku, osmansko-turskoj vojno-upravnoj jedinici u srednjem Podunavlju, Miši Jeliću, odvjetniku, kulturnom djelatniku, književniku i rodoljubu te Anici Jozić Prodan, kazivačici usmene književnosti iz Santova, Judu, naselju u Mađarskoj i najstarijem marijanskom svetištu u Baranjskoj županiji, Jugoslavenima, jugoslavenstvu i Jugoslaviji, te ustanovama, novinama i udrugama s jugoslavenskim predznakom.

Prvi broj Leksikona izašao je još 2003. godine, a budući da je međuvremeno poraslo zanimanje, pokazala se potreba da se ponovno tiska. Tako je 2008. godine objelodanjeno drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje prvoga sveska (slovo A). Kako je najavljeno, ovaj pristup uredništvo će zadržati i kod drugih svezaka kada se za njima pokaže potreba.

Neskrivena je želja uredništva da se, kada pothvat privedu kraju, sva građa objavi u 1–2 leksikona, u luksuznom izdanju. Do tada će Leksikon, kao i do sada, izlaziti s dva sveska godišnje.

S. B.

Hrvatska u slikama

U organizaciji Baranjskog ogranka Mađarske paneuropske unije i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, a povodom ulaska Hrvatske u EU u Galeriji Obrazovnog centra «Apáczai Csere János», 1. srpnja otvorena je izložba fotografija *Hrvatska u slikama*. O organizaciji izložbe i zamisli da se tako povežu dva naroda, govorila je dr. Anna Grünwald, dopredsjednica Udruge Mađarske paneuropske unije. Mnoštvo nazočnih pozdravili su pečuški gradonačelnik Zsolt Páva i generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov. Osvrnuli su se na poveznice Hrvatske i Mađarske koje ujedinjuje i ova izložba, te na simboliku da je izložba organizirana baš u okvirima Paneuropske unije koja pronosi ideje mira i suživota. Gradonačelnik se osvrnuo i na središnju svečanost obilježavanja ulaska Hrvatske u EU na glavnom trgu prethodnog dana, te u Kulturnom središtu «Zsolnay». Istaknuo je da u vrijeme priprema i suradnje s hrvatskom predstavnicom ni sam nije vjerovao da će svečanost biti takvih razmjera (glavni trg preko četiri tisuće, a Kulturno središte i klasični koncert preko dvije tisuće sudionika).

Izložba *Hrvatska u slikama* nastala je kao rezultat želje lipotvaroške Hrvatske manjinske samouprave (V. budimpeštanskog okruga) da prigodno proslavi skorajšnje pridruženje Hrvatske Europskoj Uniji, te da dokumentira široj javnosti graditeljsku, prirodnu i duhovnu baštinu Hrvatske. Fotografije su sačinjene s namjerom da krase privatne albume, budu sjećanja na ljetovanja i obiteljska druženja. Poslane su na natječaj koji je objavljen 2011. god., neposredno prije turističke sezone, uz jedan jedini uvjet – da su nastale u Hrvatskoj. Na natječaj je stiglo preko 2000 radova od kojih su odabrani najbolji.

Trenutak za pjesmu

Đuka Galović

**Kad se večer na selo navuče,
Kako krenit do dikine kuće.**

**Širok sokak, po njem stari dudu,
Trebalo bi i stotinu čuda.**

**Ima šorom još i guste trave,
Dobra zgoda za bečare prave.**

**Zato, diko, ne ključaj kapiju,
Da ti lakše dođem u avliju.**

**Pa kad dođem do tvoga kućara,
Dat' ću ti srce iz njedara.**

SANTOVO, PETRIJEVCI – Na poziv prijateljske općine, izaslanstvo santovačke Hrvatske samouprave 14. srpnja ove godine boravilo je u jednodnevnom posjetu Petrijevcima, gostujući na 19. Petrijevačkim žetvenim svečanostima. Tom su prigodom Santovci nazočili svečanomu mimohodu folklornih skupina, prikazu tradicijske žetve, kulturnom programu sudionika i koncertu Tamburaškog sastava «Zvona» iz Đakova.

Fotoalbum „Hrvatska u slikama”

Trojezični fotoalbum, na mađarskom, hrvatskom i engleskom jeziku, naslova „Hrvatska u slikama”, po uređivačkoj koncepciji predsjednika Mađarskog fotosaveza Lajosa Győria, na 92 stranice donosi sedamdeset i pet fotografija od šezdeset i pet autora. Objelodanila ga je izdavačka kuća Croatica. Uvodnike su napisali lipotvaroški gradonačelnik Antal Rogán, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Gordan Grlić Radman i predsjednica lipotvaroške Hrvatske samouprave Marija Lukač.

Fotografije u boji, samo tri crno-bijele, najvjerojatnije digitalizirane, prikazuju građevinske detalje, pejzaže, životinjski i biljni svijet, te Jadransko more. Fotografsko je oko usredotočeno na bogatstvo kolorita mora, zalaska sunca ili zelenih nijansi Plitvičkih jezera. Hrvatski Jadran koji se kupa u suncu, srebrnaste površine poput krljušti riba, ili tamnoplav dubokoga dna, pitomo svijetloplavi ili sivkasto ljutit. Od priobalnih gradova palmu nosi hrvatski biser Dubrovnik, a od otoka i poluotoka Istra. Grad u praskozorju i noću, gradske ulice, crveni crepovi kuća ili ukrašeno stubište. Ali tu su još Zadar, Šibenik i Hvar sa po jednom fotografijom. Zanimljivije su fotografije o Plitvičkim jezerima. Autor ili ima iznimno dobar fotoaparatus, fotoafsko oko ili je „u pomoć zvao fotoshop”. Naime glatkoća vode na specifičan način dolazi do izražaja, ne govoreći o nijansama zelene. Neki su radovi prikaz sklada prirode i ljudskih inovativnih zamisli i ostvaraja.

Nažalost, kontinentalni dio Hrvatske, parkovi prirode, u kamenu ovjekovječeni kipovi, zgrade ili crkve svjetski poznatih majstora nisu privukli pozornost objektivu. Nedostaju mi ljudi, žitelji te države, njihove svakodnevice, bile one sretne ili tužne. Unatoč tome album donosi prekrasne fotografije, vjeran prikaz Lijepa Naše. Prepo-

PEČUH – Ženski pjevači zbor Augusta Šenoae ne odmara se ni u ljetnoj sezoni, brojni su nastupi Zbora u nastupajućem razdoblju, kaže za radijsku emisiju na hrvatskom jeziku Mađarskog radija voditeljica Zbora Marija Bošnjak. Nakon nastupa na 13. smotri pučkoga crkvenog pjevanja održanoj u sklopu ovogodišnjih 47. «Đakovačkih vezova» početkom srpnja, Zbor je sudjelovao događanjima III. Hrvatskog dana u Birjanu, a nastupit će i 27. srpnja u Naradu (Nagynyárád) u okviru XIV. Festivala Kékfestő. I mjesec kolovoz obiluje nastupima. Tako Zbor 17. kolovoza nastupa u okviru priredbe Udvarsko veselje, a 20. kolovoza ima nastup, već treću godinu zaredom, na Danu sela u nekadašnjem bošnjačko-hrvatskom naselju Ati.

ručam ga u svaku kuću jer listajući ga, doživjet ćete ljetno putovanje, bezbrižnost i ljepotu.

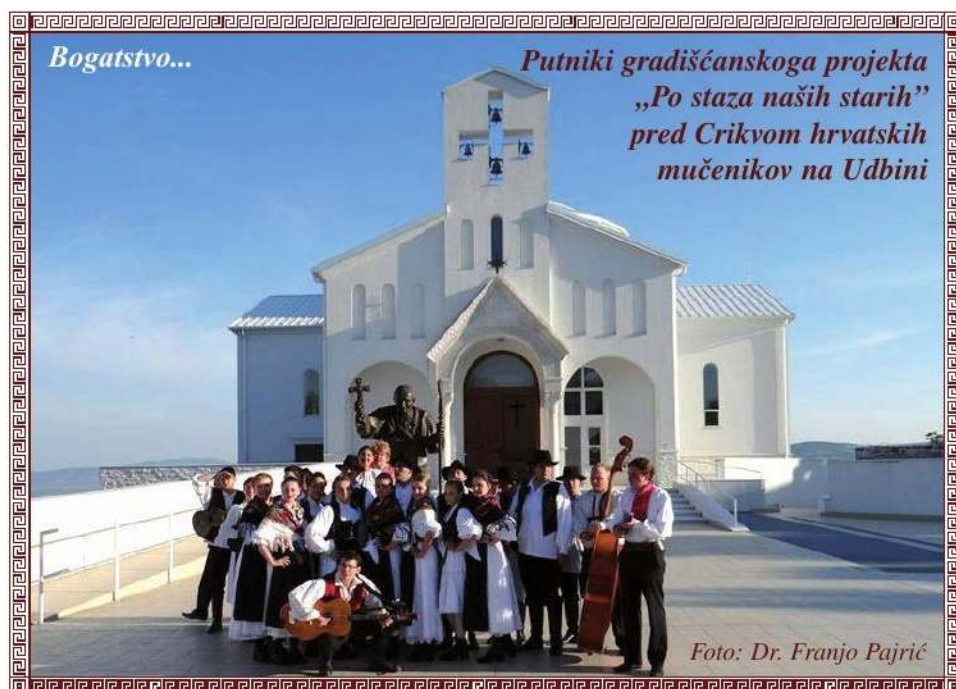
Kristina Goher

VEČER VINA I UMJETNOSTI

Jedinstveni spoj kulture i vinoznanstva u osječkoj Tvrđi

OSIJEK – Jedinstven spoj kulture i vinoznanstva uz kušanje i predstavljanje odličnih vina, kulturne sadržaje, privlačnu rasvjetu i brojne posjetitelje, 4. srpnja predvečer dogodio se u dvorištu Kazamata u staroj osječkoj gradskoj jezgri Tvrđi. Zanimljivo događanje organizirala je Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje u sklopu 13. Osječkog ljeta kulture. Ishodište ove večeri bila je Regionalna vinoteka, smještena uz Vodena vrata, gdje su ljubitelji vina kupnjom vinske karte dobili čašu i mogućnost kušanja i uživanja u vinu. Vinari su na posebnim štandovima, što ih je organizatoru za ovu prigodu ustupio Glas Slavonije, predstavili svoja vina, a svoje aktivnosti prikazale su i turističke zajednice s ovog područja. Tu su bili vinari iz đakovačkog, baranjskog, erdutskog, feričanačkog i iločkog vinogorja, ali i vina iz Vojvodine, Pečuha, Viljana, Seksara, Friuli Venezie Giulie i drugih krajeva. U sklopu projekta suradnje Panonski put umjetnosti, dramski nastup imali su Umjetnička akademija iz Osijeka i Akademija umjetnosti Novi Sad, a postavljena je i izložba skulptura-strašila. Tom su prigodom otvorene i izložbe galerija Waldinger i Kazamat, domaći sastavi svirali su džez, a Tvrđine su zidove uljepšale svjetlosne projekcije gostujućih umjetnika iz Pečuha. Inače projekt Agrowine dvostrana je suradnja Autonomne Regije Friuli Venezia Giulia i Osječko-baranjske županije, odnosno tri projekta financirana iz pretpriputnih fondova EU: Wine Tour, Panonski put umjetnosti i Cross Marketing Across Borders.

T. Levak

Bogatstvo...

Putnici gradišćanskoga projekta „Po staza naših starih” pred Crikvom hrvatskih mučenikov na Udbini

Foto: Dr. Franjo Pajrić

Završeni proljetni maturalni ispiti školske godine 2012/13.

Dana 3. svibnja pismenim maturalnim ispitima iz narodnosnoga jezika i književnosti započeli su proljetni ispiti zrelosti školske godine 2012/13. Šesnaesti u dvostupanjskome maturalom sustavu. Između 3. svibnja i 28. lipnja u srednjim školama na 1225 mjesta, sveukupno 133 225 srednjoškolaca polagalo je maturalne ispite, od kojih je njih 84 588 pri kraju srednjoškolske naobrazbe. Uspoređujući narečeni broj s lanjskom godinom, ove ih je godine 3 300 manje polagalo ispite, a broj ispita na višem stupnju u odnosu na lanjske podatke povišen je s dvije tisuće. Od ove školske godine povišen je prijelazni prag maturalnih ispita s pet posto, a od iduće školske godine učenici prijevremenu maturu mogu polagati samo iz stranih jezika i informatike, a prijevremena se matura iz ostalih predmeta ukida.

Budimpešta, HOŠIG

U budimpeštanskoj Hrvatskoj gimnaziji 18. lipnja s usmenim maturalnim ispitima na srednjem stupnju završeni su ovogodišnji ispiti zrelosti. U spomenutoj je školi trideset i tri gimnazijalaca pristupilo maturalnim ispitima, trinaest redovitim, sedamnaest prijevremenim i troje, nadajući se boljim rezultatima, ponovili su ispit. Maturu iz mađarskoga jezika i književnosti trinaestero su birali na srednjem stupnju, jedan je učenik ponavljao ispit, a troje su ga polagali kao strani jezik, na srednjem stupnju. Povijest na hrvatskom jeziku i srednjem stupnju birali su devetero, na mađarskom jeziku i višem stupnju dvoje, na srednjem stupnju, također na mađarskome jeziku, troje gimnazijalaca. Hrvatski narodnosni jezik i književnost na višem stupnju birali su devetero, na srednjem stupnju četvero. Redovitu maturu iz matematike jedanaest gimnazijalaca, na hrvatskom jeziku i srednjem stupnju dva, na mađarskom jeziku i srednjem stupnju osam, jedan gimnazijalac prijevremenu maturu na mađarskom jeziku i srednjem stupnju. Fiziku na srednjem stupnju, na mađarskom jeziku polagao je jedan gimnazijalac na redovitoj maturi, jedan prijevremeni i jedan dopunski maturalni ispit. Kemiju je polagalo troje učenika, dvoje na višem stupnju i na mađarskom jeziku i jedan prijevremenu maturu na srednjem stupnju, također na mađarskome. Poznavanje društva jedan na mađarskom jeziku i višem stupnju, tjelesni odgoj četiri učenika na srednjem stupnju i na hrvatskom jeziku, dvoje redovitih maturanata i dvoje prijevremenih. Engleski jezik polagalo je deset maturanata na srednjem i jedan na višem stupnju, petero redovitu, petero prijevremenu i jedan gimnazijalac kao dopunski maturalni ispit. Hrvatski kao strani jezik na srednjem stupnju je polagao jedan učenik na redovitoj maturi, jednako kao i njemački jezik na srednjem stupnju jedan gimnazijalac. Nažalost, tri gimnazijalca nisu postigla prag prolazne ocjene iz hrvatskoga narodnosnog jezika i književnosti, iz povijesti te iz matematike, stoga ponavljaju maturalni ispit u jesenskim rokovima. Prije usmenih maturalnih ispita 4. lipnja maturanti su imali uvid u svoje maturalne radnje, te su mogli reagirati ako su imali prigovor. Predsjednica maturalnih ispita bila je Janja Živković Mandić. I ovogodišnji maturalni ispiti protekli su u redu i po zakonskim propisima. Pohvalu maturalnog

ispitnog povjerenstva za usmeno izlaganje iz hrvatskoga jezika i književnosti te mađarskoga jezika i književnosti dobila je Nerina Petrevsky, iz zemljopisa (prijevremena matura) Blaž Kelemen, Laura Tišlerić i

*Učenice budimpeštanskog HOŠIGA-a:
Inez Kvarda i Nerina Petrevsky*

Estera Meršić, iz engleskoga jezika Xhyljeta Muhadri, prijevremeni maturanti Šimon Krpan, Dalma Perak i David Sebešćen. Opću je pohvalu maturalnog ispitnog povjerenstva za usmeno izlaganje zemljopisa, matematike, fizike i engleskoga jezika dobio prijevremeni maturant Danijel Čičak. Prema rezultatima maturalnih ispita jedan je maturant stekao osnovni stupanj (B1 kompleksni) jezičnog ispita iz hrvatskoga jezika, i četvero srednji (B2 kompleksni) te dvoje viši stupanj (C1 kompleksni), iz engleskoga jezika jedan maturant srednji stupanj (B2 kompleksni). Svečana je dodjela maturalnih svjedodžaba bila 18. lipnja, na kojem je ravnateljica Ana Gojtan svim maturantima uručila Temeljni zakon Mađarske i promidžbeni film o školi. Maturanti su i tijekom srednjega školovanja postigli istaknute rezultate u učenju i pridonijeli razvitku kulturnog života Hrvatske gimnazije. U sklopu svečanosti pohvala ravnatelja za kulturni rad dodijeljena je Ziti Burger i Ilderini Kovačević, pohvala ravnatelja za kulturni rad i šport Xhyljeti Muhadri, pohvala nastavnčkog vijeća za kulturni rad i šport Inez Kvarda te pohvala nastavnčkog vijeća za postignute rezultate u učenju i kulturni rad Nerini Petrevsky. Čestitamo maturantima i želimo im mnogo uspjeha u učenju i životu!

Pečuh, Obrazovni centar Miroslava Krleže

U pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže 24. 25. i 26. lipnja s usmenim maturalnim ispitima na srednjem stupnju završeni su ovogodišnji ispiti zrelosti. Predsjednica ovogodišnje mature na srednjem stupnju bila je Marija Petrič. Maturalni ispiti višega stupnja obavljani su u prvim tjednima lipnja, izvan škole. Ukupan broj maturanata koji su pristupili maturi bio je 61, redovitoj maturi 27, a prijevremenoj maturi 34.

Dvadeset sedam učenika 12. razreda Hrvatske gimnazije pristupilo je maturi, i pismenim i usmenim dijelovima ispita iz obvezatnih maturalnih predmeta, te predmeta po izboru na srednjem ili višem stupnju. Na kraju mature dodijeljeno je 25 maturalnih svjedodžaba, dvoje maturanata nisu udovoljili maturalnim zahtjevima, jedan maturant iz hrvatskoga jezika i književnosti i jedan maturant iz mađarskog jezika i književnosti. Svi učenici 12. razreda pristupili su maturi iz hrvatskoga jezika i književnosti na višem stupnju, od njih jedan nije udovoljio zahtjevima mature.

Dvoje maturanata polagalo je maturu iz biologije na višem stupnju te petero maturanata na srednjem stupnju – svi na mađarskom jeziku, jedan maturant iz kemije na višem stupnju te četvero maturanata engleski jezik na višem stupnju, i dvoje engleski jezik na srednjem stupnju. Jedan maturant polagao je fiziku na višem stupnju na hrvatskom jeziku, jedan na hrvatskom jeziku i srednjem stupnju

Najbolji maturanti Judita Jerant, Zsófia Kalmár i Andrija Marko Orlović s Marijom Petrič, predsjednicom ovogodišnje mature u Hrvatskoj školi Miroslava Krleža

i jedan na mađarskom jeziku i srednjem stupnju.

Jedan maturant polagao je matematiku na višem stupnju na mađarskom jeziku, 25 maturanata na srednjem stupnju na mađarskom jeziku i dvoje maturanata na srednjem stupnju na hrvatskom jeziku. Maturi iz mađarskog jezika i književnosti pristupilo je 28 učenika, jedan na višem stupnju i njih 27 na srednjem stupnju.

Dvadeset i osam učenika polagalo je maturu iz povijesti na srednjem stupnju, njima je maturu iz povijesti obvezatno polagati na hrvatskom jeziku ako pohađaju hrvatsku gimnaziju. Prijevremenoj maturi iz hrvatskog narodopisa na srednjem stupnju pristupilo je 22 učenika 11. razreda, i svi su uspješno položili maturu, plus jedan učenik 12. razreda koji je ove godine pristupio redovnoj maturi iz hrvatskog narodopisa kao izbornog predmeta. Prijevremenoj maturi iz zemljopisa (također obvezatno na hrvatskom jeziku u hrvatskoj gimnaziji) pristupilo je pet učenika na srednjem stupnju. Maturi iz njemačkog jezika na srednjem stupnju pristupilo je dvoje učenika. Maturi iz hrvatskoga kao stranog jezika na srednjem stupnju pristupilo je dvoje učenika. Maturi iz informatike na srednjem stupnju i mađarskom jeziku pristupilo je dvoje učenika.

Maturanti koji su postigli najbolji sveukupan uspjeh na ovogodišnjoj maturi jesu Judita Jerant, Zsófia Kalmár i Andrija Marko Orlović.

Zsófia Kalmár pristupila je maturi iz pet predmeta, četiri obvezatna i jednog izbornog. Na višem stupnju polagala je fiziku i postigla rezultat od (5), te hrvatski jezik i književnost te postigla rezultat od (5). Na srednjem stupnju polagala je matematiku s rezultatom (4), mađarski jezik i književnost (5), povijest na

hrvatskom jeziku (5). Judita Jerant polagala je maturu iz sedam predmeta. Na višem stupnju iz hrvatskoga jezika i književnosti ostvarila je (5), na višem stupnju iz biologije (5), na višem stupnju iz kemije (4), hrvatski narodopis na srednjem stupnju (5), mađarski jezik i književnost na srednjem stupnju (5), matematiku na srednjem stupnju (5), povijest na srednjem stupnju na hrvatskom jeziku (5).

Andrija Marko Orlović polagao je maturu iz četiri obvezatna i jednog izbornog predmeta. Iz hrvatskoga jezika i književnosti na višem stupnju te je ostvario rezultat od (5), na srednjem stupnju iz mađarskog jezika i književnosti, matematike, povijesti i hrvatskog narodopisa. Iz mađarskog jezika i književnosti ostvario je (5), iz matematike (4), iz povijesti (5) iz hrvatskoga narodopisa (5).

Kako neslužbeno saznajemo, od 25 uspješnih maturanata Hrvatske gimnazije Miroslava Krleža, njih nešto više od polovine želi nastaviti školovanje na visokim učilištima u Mađarskoj. Četvero njih želi nastaviti školovanje na fakultetima u Hrvatskoj, kao stipendisti: Melanie Budai, Nora Patricia Šimara, Krisztián Dorián Vörös, Fülöp Sándor.

Prema rezultatima maturálnih ispita, od dvadeset sedam maturanata koji su pristupili ispitu iz hrvatskoga jezika i književnosti, njih 26 je udovoljilo zahtjevima i steklo viši stupanj jezičnog ispita (C1 kompleksni). Svečana je dodjela maturálnih svjedodžaba bila 23. lipnja, ravnatelj Gabor Gyórfvári svim maturantima uručio je pritom Temeljni zakon Mađarske. Maturanti su tijekom srednjega školovanja postigli istaknute rezultate u učenju i pridonijeli razvitku kulturnog života i ugledu pečuške Hrvatske gimnazije.

-kg&bpb-

Foto: MTI, Ákos Kollár

HARKANJ – Župnik harkanjske rimokatoličke crkve, dekan Ladislav Ronta 30. lipnja u toj crkvi proslavio je 40. obljetnicu misništva. Ladislava Rontu pečuški biskup György Udvardy prije nekoliko mjeseci imenovao je odgovornim za dušobrižništvo Hrvata u Pečuškoj biskupiji. Na svečanoj svetoj misi u Harkanju 30. lipnja okupio se velik broj braće svećenika kako bi sa slavljenikom proslavili 40-godišnjicu misništva. Tijekom proslave bio je pozdravljen i na hrvatskom jeziku čitamo na portalu zornicanova.hu:

„Dragi oče Ladislave,

Dopusti mi da te u ime hrvatske narodnosti pozdravim na ovom lijepom danu kada slaviš 40. godišnjicu svoga misništva.

Želim ti dobro zdravlje, i da budeš još dugo s nama i u službi Božjoj. Posebno nam je zadovoljstvo što si imenovan za voditelja dušobrižništva Hrvata na području Pečuške biskupije. To je zaista velik i odgovoran zadatak, stoga molim za tebe snagu i milost Božju.

Bog te pozivao!

Želimo prečasnomo dobro zdravlje i mnogo uspjeha u radu.“

U harkanjskoj rimokatoličkoj crkvi otac Ladislav Ronta već godinama, u suradnji s tamošnjom Hrvatskom samoupravom i Mješovitim zborom harkanjskih Hrvata, ostvaruje redovite mjesečne svete mise na hrvatskom jeziku, zadnjeg petka u mjesecu, s početkom u 17 sati. On se brine i o Nijemetsko-salantskoj župi, a službovao je između ostaloga u Bremenu, Kašadu, Šeljinu, Starinu...

Nesvakidašnje opraštanje u martinačkoj školi

Nesvakidašnja svečanost opraštanja osmoga razreda zbila se u martinačkoj osnovnoj školi potkraj školske godine. Naime ne samo da su se od škole opraštali učenici osmoga razreda – Pálma Csóri, Dzsener Gracsek, János Jankovics, Ábel Perjás, Zsófia Somogyvári, Ákos Varga, sa svojom razrednicom Evom Geošić Silović – nego su se zajedno s njima opraštali „učenici“ koji su 1963. godine napustili klupe osmoga razreda tadašnje martinačke osnovne škole, slaveći istodobno 50. obljetnicu završetka svojeg osnovnoškolskog obrazovanja. Bilo ih je tada u osmom razredu ukupno 21: Jenő Brezovics, Gyula Förszter, József Kustra, Mária Kutasi, Ilona Vástyán, Róza Vástyán, Róza Kovásevics, Rózsa Balázs, István Perjás, Márta Fonyódi, Márta Buzási, Pál Kustra, Róza Simara, Rudolf Gulyás, Mária Greguricz, Mária Rónai, Márta Gyutasi, Márta Gulyás, Károly Papp, Gyula Óss, József Dudás, Antal Pandur. Od njih 17 su i danas živi, a na spomenutu svečanost došli su njih četrnaestero, kaže za Hrvatski glasnik jedna od slavljenica Ruža Šimara Bunjevac.

Tünde Kovásevics. Organizaciju sastanka „učenika“ koji su od 1955. do 1963. pohađali martinačke školske klupe i završili osmi razred, ostvarila je Mária Gulyás koja, nažalost, samoj svečanosti nije bila u mogućnosti sudjelovati jer je bila u bolnici. Ona je ipak organizirala rečeni sastanak i „opraštanje“, na čemu su joj svi nazočni duboko zahvalni. „Friško je prošlo“ zaključili su slavljenici 50. obljetnice opraštanja, „friško će proći“ poručili su martinačkoj mladosti koja nastavlja svoje srednjoškolsko školovanje u mađarskim školama.

Branka Pavić Blažetin

Kada su oni pohađali martinačku osnovnu školu, u njoj je bilo oko 350 učenika, ravnatelj škole bio je Péter Lázár, a njihov razrednik János Kálman. Danas martinačku dvojezičnu hrvatsku školu pohađa šezdesetak, a osmi razred napustilo je šestero učenika. Stanje je više nego teško za budućnost hrvatskoga školstva u Martincima. Kako dalje?

Od osmoga su se razreda oprostili tradicionalno učenici sedmoga razreda. Svečari su u školi proveli četiri godine pod rukom razrednice učiteljice Éve Győri Gulyás, a potom ih je od 5. do 8. razreda vodila razrednica Éva Geosits Szilovics. Od djece oprostila se i ravnateljica škole Ruža Hideg, njena je zamjenica

Tradicionalni tabori u Pomurju

Odgojno-obrazovne ustanove u Pomurju već godinama organiziraju tradicionalne taborre kako bi djeci preko ljeta nudili razne vrijedne sadržaje uz druženje. Ovoga ljeta u Keresturu je održan tabor spretnih ruku i nogometni tabor, u Serdahelu tabor pod naslovom „Snalazi se u životu”, a u Sumartonu glazbeni tabor.

Sudionici Tabora spretnih ruku u Keresturu

U keresturskoj osnovnoj školi „Nikola Zrinski” od 17. do 21. lipnja priređen je tabor spretnih ruku u okviru kojeg su organizirane razne ručne radionice. S pomoću učiteljica izrađene su razne slike s tehnikom lijepljenja, šivanja, slikanja, a osim ručnih radionica za sudionike je organiziran biciklistički izlet u prirodu, učenje streličarstva, kviz o hrvatskim običajima i tradicijama. Jednako tako u organizaciji keresturske ustanove, od 24. do 28. lipnja organiziran je nogometni tabor. Tabor je prvi put priređen 2008. g. kada su sudjelovali i učenici iz kotoripske prijateljske škole,

U nogometnom taboru mnogo je trebalo trčati

no ove godine nije bilo sudionika iz Hrvatske zbog financijskih poteškoća, ali lopta, mnogo igara i vještih nogometaša nije nedostajalo. Osim keresturskih učenika, u taboru su sudjelovali i mladi nogometaši iz Fičehaza, Serdahela i Sumartona. Tijekom tjedna nogometaši su bili podijeljeni u više momčadi i sa svojim trenerima vježbali razne tehnike popularnoga športa, a posljednjeg dana u momča-

di su se uključili i očevi, pa igrali utakmice sa svojim sinovima i kćerima.

Sumartonska Osnovna škola „Sv. Stjepan” također već godinama organizira glazbeni tabor. Dok je do sada tabor bio priređen zajedno s plesačima, ovaj put je sadržaj posvećen isključivo samo glazbi i pjevanju. Od 17. do 21. lipnja u Seoskome domu se vježbalo sviranje tamburice, puhačkih glazbala i pjevanje. Trideset sudionika od prvog razreda osnovne škole do srednjoškolaca sviralo je na raznim glazbalima. Žolt Trojko, učitelj glazbene umjetnosti, smatra važnim organiziranje tabora svake godine, jer taj tjedan posvećen je samo hrvatskoj glazbi, što nije moguće tijekom školske godine. U taboru sudionici sustavno uče hrvatske pjesme, no ipak je ugodaj slobodniji nego u školskim klubovima. U glazbenom

taboru radilo se u tri skupine: najmlađi tamburaši (učenici nižih razreda), srednja skupina tamburaša (učenici viši razreda) i puhači. Naučeno je mnoštvo hrvatskih pjesama, što je poslje-

MAĻA STRANICA

Neki su začas složili šator u kampu

dnjeg dana predstavljeno u okviru gala programa u domu kulture.

Serdahelska osnovna škola također godinama organizira tabor snalaženja u životu, u kojem se učenici trebaju snalaziti u raznim prilikama u prirodi. Kako postaviti šator, pripremati doručak i uzinu, osvajati dionice na burzovnoj igri, naložiti vatru, pripremiti zdravu hranu, pripaziti na prirodu – bili su zadaci u taboru od 24. do 28. lipnja. Športska natjecanja, savjeti o zdravoj hrani organizirani su u samoj ustanovi, ali dva je dana provedeno u kampu u Vlakinji (Valkonya) u prekrasnoj prirodi opkoljenoj šumom. To je bio pravi izazov za djecu, kako se snalaziti u šumi, prepoznati znakove u njoj, pronaći sakriveno blago, a i postaviti šator u kojem bi trebali prenoćiti. Uzbuđenja je bilo i preko noći, trebalo se boriti i s „vojskom” komaraca, no svatko je uspio izdržati izazove i tako zaslužno pušten u svakodnevni život s obitelji.

beta

Najmlađi tamburaši u sumartonskom taboru

Predstava subotičke Hrvatske čitaonice u Gari – stota obljetnica rođenja Antuna Karagića

Garska Hrvatska samouprava 2. lipnja 2013, na dan 100. obljetnice rođenja Antuna Karagića, poznatoga garskog pisca i redatelja dramskih igrokaza i novela, priredila je predstavu Hrvatske čitaonice iz Subotice pod naslovom „Tamburaški oproštaj“.

Na početku programa predsjednik mjesne Hrvatske samouprave predstavio je goste, među njima Bernadicu Ivanković, predsjednicu subotičke Hrvatske čitaonice, i Katarinu Čeliković, voditeljicu kulturnih programa u Zavodu za kulturu vojvodanskih Hrvata. Gđa Čeliković istaknula je kako jedan od glavnih ciljeva njihova Zavoda jest obilježavanje obljetnica hrvatskih uglednika, tako ove godine Antuna Karagića. Ona je govorila o značenju njegova djelovanja na vojvodanskim prostorima Bačke gdje su također redovito predstavili Karagićeve igrokaze, a nekoliko djela štampao je i izdao u Subotici. Bernadica Ivanković predstavila je njihovu ustanovu, Hrvatsku čitaonicu, i igrokaz „Tamburaški oproštaj“.

Hrvatska je čitaonica osnovana 2002. godine radi sakupljanja, čuvanja, istraživanja, njegovanja i objavljivanja narodno-kulturne i crkveno-duhovne baštine Hrvata u Bačkoj i Srbiji. U okviru svoje djelatnosti ima nekoliko manifestacija koje su pokrajinskog značenja, a odnose se na rad s djecom, pjesnicima, recitatorima, znanstveno-istraživački rad,

Garsko dilettantско društvo s redateljem Antunom Karagićem

životne dobi: mladosti, odrasloj dobi i starosti. Ovaj komični komad na izvornoj bunjevačkoj ikavici uz tamburašku glazbu izazvao je dobro raspoloženje gledatelja koji su glumce darovali čestim pljeskom. Oduševljenje amaterskih glumaca nije moglo oduzeti ni višesatno čekanje na graničnom prijelazu koje je već ugrozilo i održavanje priredbe.

Nakon programa sudionici i gosti otišli su do rodne kuće Antuna Karagića gdje su se također prisjetili njegova stvaralaštva. Nakon «bunjevačke himne», o Karagiću je govorila Angela Šokac-Marković, potpredsjednica HDS-a. Na njegovu spomenploču u znaku zahval-

nosti i sjećanja spomen-vijence postavili su Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, Mišo Hepp, predsjednik HDS-a, te Martin Kubatov, predsjednik mjesne Hrvatske samouprave.

Garska Hrvatska samouprava u ovogodišnjem planu ima i predstavu jednog Karagićeva igrokaza u izvedbi pečuskoga Hrvatskog kazališta.

Zivot i rad Antuna Karagića

Antun Karagić rođen je 2. lipnja 1913. u Gari. Bio je jedinak imućnije seoske zemljoradničke obitelji. Kao vrlo marljiv učenik imao je želju učiti umjetnost, ali je oca rano izgubio, pa nije mogao ići na daljnje školovanje. Tako je sam nabavljao knjige, novine, časopise, učio na samouk način.

Zanimljivo je da svoje djelovanje nije počeo u književnosti, nego u slikarstvu. Najpoznatije su mu slike: *Sveta obitelj*, *Golgota*, *Madam du Barry*, *Portret moje supruge*. S vremenom je ostavio slikarstvo, te prešao na prijevod i pisanje lijepe književnosti, u prvom

Gosti i domaćini postavili su vijence kod spomen-ploče na rodnoj kući Antuna Karagića: slijeva Ljiljana Pancirov, Angela Šokac-Marković, Mišo Hepp, Béla Faa, Katarina Čeliković i Martin Kubatov

nakladnička djelatnost i slično. Jedan od njihovih odjela jest Mala scena koja se svake godine trudi izvesti jedan dramski komad zavičajnog autora. Oni su rado prihvatili poziv na njihov prvi nastup u Mađarskoj.

Autor je teksta i režije za predstavu «Tamburaški oproštaj» Marjan Kiš. „Tamburaški oproštaj“ priča je o životu subotičkog tamburaša Luke, i prikazuje glavnog junaka u tri

Katarina Čeliković, Martin Kubatov i Bernadica Ivanković

Scena predstave *Tamburaški oproštaj*

redu drama i kazališnih igrokaza. Najpoznatiji su mu prijevodi od Józsefa Szigetia *Stari pješak i sin mu husar* (A vén bakancsos és fia a huszár), od Jánosa K. Pappa *Rastrgana ruža* (A tépért rózsá) i *Imanje* (A birtok), od Andora Nyária *U tom grmu leži zec* (Nyúl a bokorban) i od Árpáda Berczika *Gospodica seljakinja* (A parasztkisasszony).

Dobro je vidio nedostatke svojeg naroda, Bunjevaca, i htio je te nedostatke dopuniti. Zato u njegovoj 17. godini osnuje „Društvo bunjevački kazališni dobrovoljaca u Gari”. To je društvo prvo te vrste kod Hrvata u Mađarskoj. Karagić osjeća vlastitu potrebu da kao narodni rodoljub i samouk žrtvuje novac za pisanje kazališnih komada, za organiziranje turneja svoje kazališne družine. On je financirao sve što je bilo potrebno: dvoranu, fotografije, tiskanje komada (nažalost, malo). Nakon svake predstave, glavni glumci dobili su fotografiju, koju je on naljepio na papir i potpisao. Uskoro je za svaku godinu napisao jedan igrokaz koji su predstavili na drugi dan Božića ili Uskrša u garskoj Kasini.

Njegovi prvi vlastiti igrokazi su: *Zloba* (1933), *Zaručnici* (1934).

Za 250. obljetnicu doselidbe Bunjevaca u Bačku, 1936. godine, napisao je najpoznatije svoje djelo, narodni igrokaz u tri čina pod naslovom *Rastatkinja*.

Između 1936. i 1943. godine napisao je više kazališnih komada: *Gospodica Zorka*, *Šepa*, *Ženina ljubomornost*, *Najednom se razboljela*.

U rukopisu su ostali ovi njegovi igrokazi: *Pošteni varalica*, komedija u tri čina, *Anka Berićeveva*, tragikomedija u četiri čina, *Bogataševa sluškinja*, drama u tri čina.

Godine 1943. tiskana je njegova *Svijest*. Ovo je djelo nagrađeno na 12. natjecanju „Hrvatskih kazališnih dobrovoljaca” u Zagrebu 1942. godine, skupa s jednočinkom *Šepa*. Karagić na taj način postaje poznat i izvan Bačke: „Ovaj moj kazališni komad napisao sam našim Bunjevcima za opomenu, zato i nosi naslov *Svijest*. Neka čuvaju svoj materinski

jezik i svoje običaje. Ma gdje se nalazili širom svijeta, nikada neka ne zaborave i ne zataje, kakvog su porjekla! Jer, ko svoje ne voli ni tuđe ne poštuje.”

Godine 1944. u Subotici izdaje svoju socijalnu dramu, kako on obično naziva „glumu” *Katicu* u tri čina. Uz *Katicu*. U istoj je knjizi tiskana i šaljiva jednočinka *Kasina*.

Svoji jezični izričaj Antun Karagić obogaćuje i bunjevačkim poslovicama, izrekama. Pisao je i novele. U njima, kao i u dramskim radovima, dolazi do izražaja socijalno raslojavanje bunjevačkog sela, a pojavljuju se i drugi likovi: žene koje gube moral, čistoću.

Novele su mu: *Doktor Toni*, *Razbojnik*, *Dančo Zomborčević*, *Anka Berićeveva*, *Pored velikog jezera*, *Nikola i Marta*, *Crne kobile*, *Duvegija* i *Služavka*.

Nažalost, tadašnja politika ga nije prihvatila kao narodnosnog rodoljuba, često su ga uhitili, odveli na policiju i pretukli. Bio je više puta u zatvoru, najduže između 1950. i 1956. godine, dokle su mu i obitelj internirali iz rodnog sela u obližnju Baju. Tamo se i on vratio iz zatvora pa je nastavio pisati. Njegova djela iz tog razdoblja većinom su se uništila, imovinu je izgubio. Imao je san osnovati putujuće kazalište koje bi obišlo sva naselja gdje žive Hrvati u Mađarskoj, te utemeljiti našu srednju školu u Baji, ali te želje ostale su neostvarene.

Od silne patnje u životu rano se razbolio i 1966. godine preminuo.

Plod njegova rada ostao je do današnjeg dana u hrvatskoj dramskoj književnosti.

Martin Kubatov

Jedinstvena izložba u Stolnom Biogradu

Jedinstvena se izložba priređuje u stolnobiogradskome Županijskom sakralnom muzeju, koja će biti otvorena za javnost od 31. kolovoza do 8. prosinca 2013., u sklopu koje će prvi put biti izložene tri najveće relikvije poprsja ugarskoga kralja Sv. Stjepana. Poput kulminacije 2013. spomen-godine Sv. Stjepana ostvarit će se narečeni postav, o kojem su 1938. godine i sami stručnjaci samo sanjali: skupna izložba zagrebačke, stolnobiogradske i kalačke relikvije poprsja u Stolnome Biogradu – izjavio je za MTI ravnatelj ustanove András Smohay. Posebno značenje pridodaje kompoziciji umjetnina što su remek-djela zlatarstva oblika poprsja među svjetski najpoznatijim relikvijama. Zagrebačka je relikvija već 2001. godine bila izložena u Mađarskoj, ali tri relikvije zajednički nikada. U sklopu prigodne izložbe povodom 975. godišnjice smrti Sv. Stjepana bit će izloženo i dvjesto pedeset vrijednih umjetnina te će se s posebnom instalacijom prikazati neiscrpivo bogatstvo štovanja prvog ugarskog kralja. Izložbeni predmeti pristižu u nekadašnju prijestolnicu mađarskih kraljeva iz svih drugih mađarskih muzeja, u sklopu postava bit će izložene knjige, slike, skulpture, zlatarski predmeti i plakati. U okvirima izložbe „Sveti kralj Stjepan” bit će izložena i bečka relikvija Sv. Stjepana, koja nakon osamsto godina ponovno se vraća u Stolni Biograd. Ravnatelj Smohay naglasio je kako u šesto kvadratnom izložbenom prostoru muzeja pokušat će dati potpuniju sliku legende Sv. Stjepana, povijesti njegova krštenja, okolnosti krunidbe i njegova proglašenja svetim. Izložbu, koja će biti otvorena za javnost od 31. kolovoza, prati katalog u kojem će, u suradnji mađarskih i hrvatskih stručnjaka, biti detaljni opisi i znanstveni radovi o izložbenim predmetima.

DOMBOVAR – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 27. srpnja u Podrumu «János Arany» organizira se druženje uz Annin dan. Goste večeri zabavljat će vršendski Orkestar «Orašje», kaže za Hrvatski glasnik predsjednik spomenute samouprave Gabor Varga Štadler.

SERDAHEL – Seoska će samouprava i ove godine, 3. kolovoza, prirediti Festival gibanice. Zbog skromnijih materijalnih sredstava gibanice neće biti izrađene na licu mjesta, nego je natjecatelji mogu doma izraditi o svome trošku. Za natjecanje se može prijaviti u tri kategorije: gibanica sa sirom, gibanica sa tikvicama i makom i gibanica s raznim nadjevima. Prijavnice za natjecanje treba predati do 26. srpnja.

Uživo žetva Undancima

Poznato je da su „Veseli Gradišćanci” u ovoj godini dobili nagradu za očuvanje tradicije. I ovako su je pozvali na živu žetvu u selo Vitnjestu kade su sudjelovale izvorne folklorne grupe iz Đurško-mošonsko-šopronske županije. Potrebno je bilo pokazati nekadašnju žetvu u narodnim nošnjama, stvarima, nekadašnjim jelima i pilima. Predstavilo se šest grup. Undanske divojke su jako mlade, u životu još nigdar nisu žele, ovako su se morali jako čuda vježbati i naučiti ovo djelo. Moremo zahvaliti starjim ljudima ki su jim pomagali u ovom djelu. Med njimi je bil Feri Krizmanić (Kiritofar) Gerištofa-Fileža, on je i sam š njimi kosil. Svaka grupa je morala tri metera široko i dvajset metera dužičko kositi i zatim divičice pobrati srpom rukovjeće i povezali snopjem i položile su žito va križiće. Posle žetve su organizatori ocjenjivali grupe i Undanci su dobili najatraktivnija najbolja grupa koja znači nošnje, stvari, jilo, pilo i pjevanje na mađarskom i na hrvatskom jeziku. Si nazočni u šatoru tako su zahvalili Undancima da su jako dobri bili da su se goristali od klupi i tako su im božali. Moderator programa posebno je zahvalil „Veselim Gradščancima” da su zabavljali s hrvatskim pjesmama ljude od dvanajst sati do pola četiri. Po njevim kulturnim programom kade su i odlično nastupili, su prosili voditelja neka dojde na pozornicu i da govori o društvu našega sela i odmah su nas pozvali kletu na ovaj žetveni festival i još na tri mjesta su je pozvali na žetveni dan.

Štefan Kolosar

«Europa u Zadru»

U sklopu programa «Europa u Zadru», u crkvi Sv. Donata nastupio je Komorni orkestar «László Hermann» iz Stolnog Biograda, iz grada prijatelja Zadra. Program je otpočeo s Handelovim Mesijom, te se nastavio s Vivaldievom simfonijom u C-duru, Bachom, Lisztom i Handelom te Bartókovim Rumunjskim plesovima. Mađarski glazbenici za nastup u Zadru odabrali su i Angelus od Franza Liszta i serenadu u e-molu Edwarda Elgara. Radi se inače o stogodišnjem orkestru što ga je osnovao Konzervatorij «László Hermann», a koji vodi njegov ravnatelj i umjetnički voditelj orkestra István Major. Orkestar inače sačinjavaju studenti koji studiraju na Glazbenoj akademiji, ili su pak mladi glazbenici koji su, osim na Glazbenoj akademiji, diplomirali i na drugim studijima. Prvi CD orkestra izišao je 1994., za kojim slijedi pet albuma, na poziv nizozemskog Amsterdam Classicsa, no jedan od ciljeva orkestra jest predstavljanje mladih glazbenika.

Harkanjci u Selcu

Tridesetak učenika s pratiteljima, kaže za Hrvatski glasnik nastavnica harkanjske Osnovne i glazbene škole «Pál Kitaibel» Đurđa Geošić Radasnai, od 23. do 30. lipnja boravilo je u Selcu, u tradicionalnome Ljetnom taboru hrvatskoga jezika, koji za svoje učenike organizira spomenuta škola.

Naime u toj ustanovi, koja broji petstotinjak učenika, već više od jednoga desetljeća predaje se i hrvatski jezik u satnici materinskoga jezika, a pohada ga sada šezdesetak učenika. Uz dnevno učenje i jezične vježbe, te mnogobrojne izlete; posjet špilji Biseruljki, Crikvenici i tamošnjemu muzeju, za učenike je organizirana vožnja brodom na otok Krk. Uz rečeno ostalo je vremena i za kupanje, a djeca su imala prilike poslušati i zanimljiva predavanja o Hrvatskoj, sudjelovati organiziranim športskim aktivnostima i družiti se s djecom koja su također u istom terminu boravila u selskome Karlovačkom dječjem odmaralištu. Ove godine održavanje Tjedna hrvatskoga jezika u Selcu pomogli su Hrvatska samouprava Baranjske županije, Samouprava grada Harkanja, tamošnja Hrvatska samouprava i Zaklada harkanjske škole „Szebb jövő”, „Ljepša sutrašnjica”.

bbp

Ljetna škola hrvatskoga folklor

Od 1. do 10. kolovoza u Zadru na Boriku, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika održava se ovogodišnja Ljetna škola hrvatskoga folklor. Podučavat će se plesovi, nošnje, pjesme i glazbala hrvatskog alpskog područja, odnosno plesovi sjeverozapadne Hrvatske (narodni plesovi Istre, Grobinštine i Gorskoga kotara, karlovačkoga Pokuplja, jaskanskoga Prigorja i polja, samoborskog, zaprešićkog, vrapčanskog i zagrebačkog Prigorja i polja, sesvetskog, zelinskog i vrbovečkog Prigorja, Zagorja, Međimurja, Podravine, i ove godine – prvi put – na programu su i plesovi gradišćanskih Hrvata. Uz praktična plesna predavanja bit će i predavanja o narodnim nošnjama, pjesmama i tradicijskim glazbalima alpskoga područja, te predavanja o povijesti plesa i kulturno-povijesnim osobitostima, metodici treninga plesača i plesnim zonama.

Ova je Škola namijenjena obrazovanju voditelja i članova hrvatskih folklornih i tamburaških skupina. Osnivač Škole i autor njezina programa bio je uvaženi hrvatski etnolog i etnokoreolog dr. Ivan Ivančan (Škola datira od 1963. g.), a današnji je voditelj prof. Andrija Ivančan. Uz njega predavat će vrsni hrvatski folklorni stručnjaci: Nerina Štajner, Miro Kirinčić, Senka Jurina, Štefan Novak (Austrija), dr. Goran Oreb, prof. Josip Forjan, prof. Kristina Benko Markovica, prof. Tibor Bün, maestro Siniša Leopold, prof. Vjekoslav Martinić. Glazbeni korepetitor je Antun Kottek.